

Policy för verksamhets- och ekonomistyrning

POLICY

Typ av styrdokument	Policy
Beslutsinstans	Kommunfullmäktige
Diarienummer	KS 2025/693
Giltighetstid	Gäller från och med den 15 november 2025 och tills vidare
Dokumentet gäller för	Samtliga nämnder och förvaltningar i kommunen
Fastställd	2025-10-27, § 176
Ersätter	Ersätter tidigare version, beslutad 2022-02-28, § 7
Dokumentansvarig	Ekonomichef
Tidpunkt för aktualitetsprövning	Varje mandatperiod

Innehåll

1. Inledning.....	3
2. Syfte.....	3
3. Styrmodellen.....	3
3.1 Uppföljning av de olika målen under året	4
4. Anslagsbindningsnivå.....	4
4.1 Kommunfullmäktige.....	4
4.2 Kommunstyrelsen.....	4
4.3 Nämnd	5
4.4 Resultatenhet	5
4.5 Balansräkningsenhet.....	5
5. Roller och ansvar	5
5.1 kommundirektör	5
5.2 Förvaltningschef.....	6
5.3 Avdelnings/verksamhetschef eller motsvarande	6
5.4 Enhetschef	6
6. Budgetprocessens delar	6
6.1 Kommunövergripande budgetprocess	7
6.2 Nuläges-, omvärlds- och målanalys	8
6.3 Investeringar	8
6.4 Nämndernas budgetprocess	8
7. Uppföljning och analys.....	8

1. Inledning

För att säkerställa en långsiktig ekonomisk hållbarhet för kommunens verksamhet krävs tydliga strukturer och processer avseende verksamhet och ekonomi i hela organisationen.

I policyn för verksamhets- och ekonomistyrning finns övergripande interna regler som ska styra kommunens beslut såväl på den politiska nivån som på förvaltningsnivån. Verksamheten i Falköpings kommun styrs av det nationella uppdraget och utgår från gällande lagstiftning samt även av styrdokument, som antagits av kommunfullmäktige, nämnderna och/eller av förvaltningarna. Kommunstyrelsen beslutar om förtydligande riktlinjer för verksamhets- och ekonomistyrning utifrån denna policy.

2. Syfte

Denna policy syftar till att säkerställa en tydlig, effektiv och ändamålsenlig verksamhets- och ekonomistyrning genom regler och struktur för beslut, samt genom att fastställa grundläggande processer för att nå uppsatta verksamhetsmål och finansiella mål. Syftet med policyn är att skapa ett enhetligt arbetssätt och synsätt avseende intern styrning och kontroll gällande kommunens verksamheter och ekonomi.

Kommunen ska ha en tillförlitlig rapportering och en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, vilket inte bara innebär en ekonomi i balans utan även ett krav på att resurserna används för rätt ändamål och på ett effektivt sätt.

3. Styrmodellen

För att säkerställa verksamhetsutveckling och en långsiktig ekonomisk hållbarhet krävs tydliga strukturer och uppföljningsprocesser avseende verksamhet och ekonomi i hela organisationen.

Falköpings kommun styrs utifrån en politiskt beslutad vision och fastställda mål. För en fungerande målstyrning krävs en sammanhållen styrkedja genom hela organisationen.

Kommunfullmäktige fastställer kommunens vision samt övergripande mål. Visionen beskriver vad kommunen vill uppnå med sin verksamhet och vilken effekt som förväntas. De övergripande målen beskriver de områden som är prioriterade och som leder mot visionen.

Nämnderna kan bryta ned kommunfullmäktiges övergripande mål till nämndspecifika delmål. Delmålen ska vara uppföljningsbara och konkretisera kommunfullmäktiges övergripande mål. Nämnden fastställer även en verksamhetsplan med budget för varje år. I verksamhetsplanen finns en övergripande beskrivning av hur nämnden avser att arbeta för att uppnå kommunfullmäktiges mål och en övergripande fördelning av de ekonomiska resurserna i nämndens verksamhet.

Förvaltningen har i uppdrag att kontinuerligt arbeta för att uppnå de övergripande målen och följa verksamhetsplanen, förvaltningen kan bryta ned de övergripande målen i delmål.

3.1 Uppföljning av de olika målen under året

En uppföljning och analys av måluppfyllelse samt ekonomi sker från förvaltning till nämnd. Nämnderna ska även följa upp i vilken grad de nationella kraven uppfylls. Uppföljning ska vara kontinuerlig och systematisk för att bidra till tilltro i styrkedjan.

Enligt kommunallagen (2017:725) har kommunstyrelsen en uppsiktsplikt över övriga nämnders verksamhet. Kommunstyrelsen ska kontinuerligt följa upp nämndernas måluppfyllelse och ekonomiska ställning.

Kommunstyrelsen bildar sig en helhetsbild av nämndernas arbete och rapporterar vidare till kommunfullmäktige.

4. Anslagsbindningsnivå

Anslagsbindningsnivån beskriver hur kommunfullmäktige beslutar om fördelningen av kommunala medel utifrån vision och övergripande mål.

Anslagsbindningsnivån tydliggör roller och ansvar både i den politiska organisationen och i förvaltningsorganisationen.

För att tydliggöra verksamhets- och ekonomistyrning är det viktigt att ansvar och befogenheter definieras inom respektive anslagsnivå.

Anslagsnivåerna är följande:

- Kommunfullmäktige
- Kommunstyrelse
- Nämnd
- Resultatenhet och balansräkningsenhet

Vilka roller och ansvar respektive anslagsnivå innehar framgår nedan.

4.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar om budget och flerårsplan utifrån gällande lag. Kommunfullmäktige prioriterar och beslutar nettoram per nämnd.

4.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens ansvar är att ha uppsikt över att nämnder och andra juridiska personer, som driver verksamhet på uppdrag av kommunen, når upp till och följer kommunfullmäktiges antagna mål och riktlinjer.

Kommunstyrelsen ska följa upp att den av kommunfullmäktige antagna budgeten och flerårsplanen efterlevs.

Kommunstyrelsen har också ett nämndansvar gentemot den förvaltning och verksamhet som bedrivs inom kommunstyrelsen som nämnd.

4.3 Nämnd

Varje nämnd ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lag, kommunfullmäktiges mål och beslut inom tilldelad nettoram.

Varje nämnd ska göra en resursfördelning utifrån kommunfullmäktiges mål och beslut. Nämnden beslutar om den övergripande fördelningen av budgeten till verksamheten. Det ska framgå av nämndens verksamhetsplan med budget hur resursfördelningen görs. Nämnden har befogenheter att omfördela budgeten inom nettoramerna i enlighet med kommunfullmäktiges mål.

Om nämnd vid uppföljning befarar en betydande avvikelse gentemot budget ansvarar respektive nämnd för att informera kommunstyrelsen hur avvikelserna ska hanteras. Avvikelsen och vidtagna åtgärder ska dokumenteras i nämndens och kommunstyrelsens beslutsprotokoll.

4.4 Resultatenhet

En resultatenhet är en verksamhet som är skattefinansierad. Resultatenheten kan tilldelas medel från nämnden via budgetanslag eller via resursfördelning. Resultatenheten ansvarar för det samlade resultatet, både ekonomiskt och verksamhetsmässigt, enligt nämndens mål och inriktning.

Exempel på resultatenheter i Falköpings kommun är verksamheter, enheter eller avdelningar som specificeras i nämndens verksamhetsplan.

4.5 Balansräkningsenhet

En balansräkningsenhet är en verksamhet som inte är skattefinansierad. En enhet utgör en balansräkningsenhet om verksamheten fullt ut ska vara avgiftsfinansierad. Varje balansräkningsenhet upprättar en resultat- och balansräkning. Ansvarig nämnd rapporterar balansräkningen till kommunfullmäktige vid bokslut och uppföljningar.

5. Roller och ansvar

En förutsättning för att säkerställa en ändamålsenlig verksamhets- och ekonomistyrning är att det finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning i förvaltningsorganisationen. Vilken befogenhet varje chef har att omfördela budget inom sitt ansvarsområde framgår av de delegationsbestämmelser som fastställs av nämnden.

5.1 Kommundirektör

Kommundirektören är kommunens högste tjänsteperson och ansvarar övergripande för att säkra rutiner, styra, leda och följa upp kommunens verksamheter. I rollen ingår samordningsansvar på förvaltningschefsnivå samt mellan de kommunala bolagen och kommunorganisationen.

Kommundirektören ansvarar för att samordna arbetet med att fullgöra kommunstyrelsens uppsiktsplikt över kommunens nämnder och bolag.

5.2 Förvaltningschef

Förvaltningschefen ansvarar mot nämnd för att verksamheten bedrivs i enlighet med det kommunala uppdraget, gällande lagstiftning, verksamhetsplan och internbudget och att uppföljning görs av dessa. Förvaltningschefen rapporterar sedan vidare till nämnd.

Om det vid uppföljning befaras en avvikelse gentemot budget ansvarar förvaltningschefen för att vidta åtgärder. Om förutsättningarna för verksamheten har ändrats ansvarar förvaltningschefen för att till nämnden ta fram förslag till omprioriteringar eller åtgärder för att uppnå följsamhet gällande verksamhetsplan och budget.

Förvaltningschefen ansvarar för nuläges- omvärlds- och målanalys inom nämndens verksamhetsområde.

5.3 Avdelnings/verksamhetschef eller motsvarande

Avdelningschefen/verksamhetschefen eller motsvarande ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med det kommunala uppdraget, gällande lagstiftning, verksamhetsplan, internbudget och andra beslut inom sitt ansvarsområde. Avdelningschefens/verksamhetschefens eller motsvarandes ansvarsområde kan bestå av flera enheter.

Avdelningschefen/verksamhetschefen eller motsvarande ansvarar för att uppnå följsamhet gällande budget och flerårsplan samt att resurserna används för rätt ändamål och på ett effektivt sätt.

Om det vid uppföljning befaras en avvikelse gentemot budget ansvarar avdelningschefen/verksamhetschefen eller motsvarande för att vidta åtgärder och att rapportera till förvaltningschef. Om förutsättningarna för verksamheten har ändrats ansvarar avdelningschefen/verksamhetschefen eller motsvarande att till förvaltningschefen ta fram förslag till omprioriteringar eller åtgärder för att uppnå följsamhet gällande verksamhetsplan och internbudget.

5.4 Enhetschef

Enhetschefen ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med det kommunala uppdraget, gällande lagstiftning, verksamhetsplan, internbudget och andra beslut inom sitt ansvarsområde. Enhetschefen har ett uppföljningsansvar av budget och de nämndspecifika delmålen.

Om det vid uppföljning befaras en avvikelse gentemot budget ansvarar enhetschefen för att vidta åtgärder och att rapportera till avdelningschef/verksamhetschef. Om förutsättningarna för verksamheten har ändrats ansvarar enhetschefen att till avdelningschefen/verksamhetschefen ta fram förslag till omprioriteringar eller åtgärder för att uppnå följsamhet gällande verksamhetsplan och internbudget.

6. Budgetprocessens delar

Enligt kommunallagen är kommunstyrelsen ansvarig för att upprätta ett förslag till kommunens budget för kommande år samt plan för de två

följande åren före oktober månads utgång, förslaget ska grunda sig på budgetunderlag från nämnderna.

Falköpings kommuns budgetprocess sker i olika steg och omfattar följande delar:

- Planeringsförutsättningar, nuläges- och omvärldsanalys
- Planeringsdag
- Kommunstyrelsen arbetsutskott antagande av budgetförutsättningar
- Nämndernas budgetunderlag
- Ekonomi- och investeringsberedning, information och dialog, förvaltning och politik
- Avstämningsdialog, nämnder/bolag.
- Kommunstyrelsen beslutar om förslag till ny flerårsplan
- Kommunfullmäktiges förslag till ny flerårsplan

6.1 Kommunövergripande budgetprocess

Falköpings kommuns budgetprocess utgår ifrån senast beslutad flerårsplan.

Falköpings kommuns ekonomi- och investeringsberedning fungerar som ett informations- och diskussionsforum för att föra dialog kring ekonomi och investeringar samt utgöra ett tidigt forum för samråd och information mellan politik och förvaltning.

Kommunstyrelsens förvaltning i samarbete med kommunens övriga förvaltningar och bolag tar fram planeringsförutsättningar, nu- och omvärldsanalys.

Planeringsdag/dagar genomförs som uppstart i budgetprocessen, mellan politik och tjänstepersoner, för att gemensamt diskutera, analysera och dra slutsatser kopplat till beslutad flerårsplan, planeringsförutsättningar, nuläges- och omvärldsanalys. Syftet med planeringsdagen/dagarna är att skapa en gemensam utgångspunkt för det kommande arbetet med framtagande av budgetunderlag.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar om budgetförutsättningar med underlag till budgetramar för nämnderna. Utifrån budgetförutsättningarna ges nämnderna i uppgift att ta fram och behandla nämndspecifika budgetunderlag. Nämnderna skall senast sista augusti besluta om att lämna in budgetunderlag.

Avstämningsdag genomförs med presentation av nämndernas budgetunderlag samt uppdaterade planeringsförutsättningar.

Kommunstyrelsen beslutar om förslag till ny flerårsplan och budget för kommande år.

Kommunfullmäktige beslutar om ny flerårsplan och budget för kommande år.

6.2 Nuläges-, omvärlds- och målanalys

Nuläges- och omvärldsanalys syftar till att identifiera och tolka trender i omvärlden utifrån kommunens nuläge som påverkar möjligheten till att nå kommunens vision. Analysen ska ge förståelse och skapa handlingsberedskap i den kommunala organisationen.

I budgetprocessen ska utöver nuläges- och omvärldsanalys även målanalys fungera som ett underlag. När underlaget arbetas fram ska analys och uppföljning från tidigare delårs-/verksamhetsrapporter och års/verksamhetsredovisningar användas.

Förvaltningschefen ansvarar för arbetet med nuläges-, omvärlds- och målanalys för respektive nämnd och återkopplar till kommundirektören, som även ansvarar, med stöd av analysgruppen, för att den kommunövergripande nuläges-, omvärlds- och målanalysen genomförs.

6.3 Investeringar

Arbetet med Falköpings kommuns investeringar utgår ifrån den av kommunfullmäktige beslutade investeringsplanen i flerårsplanen.

Nämnderna lyfter sina framtida investeringsbehov i nämndens budgetunderlag till kommunstyrelsens ekonomi- och investeringsberedning. Till varje investeringsbehov i budgetunderlaget ska en bilaga bifogas, vilket beskriver investeringsbehovet, konsekvens och finansiering. Investeringar rörande lokaler, fastigheter och anläggningar regleras i Policy för lokalförsörjning och projektinvesteringar.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar om underlag till investeringsplan i samband med att budgetförutsättningarna antas.

Kommunfullmäktige beslutar om investeringsplan i flerårsplanen.

6.4 Nämndernas budgetprocess

Nämndens budgetunderlag tas fram av förvaltningen utifrån budgetförutsättningarna och beslutas av nämnden att överlämnas till kommunstyrelsens ekonomi- och investeringsberedning.

Nämnderna ska utifrån beslutad flerårsplan ta fram och besluta om verksamhetsplan för flerårsperioden samt detaljbudget för kommande år. I verksamhetsplanen kan nämnden även besluta om nämndspecifika delmål, utifrån fullmäktiges övergripande mål.

7. Uppföljning och analys

För att uppnå en ändamålsenlig verksamhets- och ekonomistyrning är det viktigt att uppföljning och analys sker av verksamhet och ekonomi samt att den återrapporteras till kommunfullmäktige.

Falköpings kommun gör delårsrapporter per den 30 april och per den 31 augusti samt årsredovisning per den 31 december. Vid dessa uppföljningar görs en samlad uppföljning av fullmäktiges mål samt ekonomi, där nämnderna gör en verksamhets- och ekonomiuppföljning av budget och

eventuella delmål. Av uppföljningen ska framgå i vilken utsträckning målen har uppnåtts. Uppföljning av mål görs i delårsrapport per den 30 april endast utifrån en kortare lägesbild och på övergripande nivå.

Uppföljning ska även göras genom kontinuerlig analys av resultat i förhållande till mål och budget under året.

Kommunstyrelsen har i sin uppsiktsplikt möjlighet att utöver lagens krav besluta om ytterligare uppföljningar och tider för uppföljningar.